

“Vinden en verbinden”

Een visie op **KUNST** & **CULTUUR**

Werkgroep Cultuurvisie

GROENLINKS
RIJSWIJK

, november 2015

“Om jezelf ten volste te ontwikkelen, is het belangrijk open in de wereld te staan. Je moet durven onbekende wegen in te slaan, onbekende gedachten toe te laten. Dat is precies wat goede kunst doet. Kunst geeft afwijkende meningen, ideeën of beelden de ruimte. Het stelt vragen bij dat wat we dachten zeker te weten, het verbeeldt werelden die er (nog) niet zijn, gedachten die nog niet eerder gedacht waren. Ze openen wegen waarvan je misschien nog niet wist dat ze bestonden, maar die je nu wel in kan slaan.”

- Robbert van Heuven, in: “Kunst als pijler in een progressieve samenleving”
(Bureau De Helling, Wetenschappelijk Bureau GroenLinks)

Beste leden,

Voor u ligt de nota "Vinden en verbinden - Een visie op kunst & cultuur".

Uw voorzitter heeft vrij weinig verstand van kunst of cultuur. Ik ben niet in het bezit van een museumjaarkaart, ik ga zelden naar tentoonstellingen, voorstellingen of concerten en binnen mijn familie sta ik bekend om mijn (zeer) slechte muzieksmaak. Desalniettemin kan ik u deze cultuurnota van harte aanbevelen. Indien u een cultuurliefhebber bent, zult u in de nota veel moois herkennen uit het rijke Rijswijkse culturele leven. Indien u, zoals ik, weinig weet van kunst en cultuur, kunt van deze nota veel leren over kunst en cultuur in Rijswijk. Maar ik vraag vooral uw aandacht voor de vele voorstellen en ideeën in de nota, die bedoeld zijn om de kunst en cultuur in onze stad een stevige kwaliteitsimpuls te geven.

De nota is geschreven door de werkgroep cultuurvisie van GroenLinks Rijswijk, in opdracht van het afdelingsbestuur. Het is een mooi product geworden waar we als GroenLinks Rijswijk trots op kunnen zijn. Ik wens u allen veel leesplezier.

Met vriendelijke groet,

Mickie van de Loo
Voorzitter GroenLinks Rijswijk

VINDEN EN VERBINDEN – KUNST & CULTUUR – De visie van GroenLinks Rijswijk

Inleiding

*.... het zijn de Rijswijkse zangkoren, de muzikanten, de schilders
en de beeldhouwers, de dansers en de toneelspelers.
Het zijn de amateurs, de leraren en de culturele ondernemers.
Het zijn de zoekers, de conservatoren en de tentoonstellers.
Het zijn de Rijswijkers op festivals, in marktkramen, in kerken
en cafés, aan de wandel, bij buurtactiviteiten, in de schouwburg,
in het museum, op school.
Mensen die kunst & cultuur zoeken, vinden en ervaren.
En er iets van vinden.*

*Het is niet het geld.
Het is niet de voorziening.
Het zijn de mensen....*

*.... de mensen die het maken.
.... de mensen die het ervaren.*

Onze speerpunten:

Een volledig aanbod cultuureducatie in het onderwijs	Erfgoed: conserveren, beschermen en (nog meer) etaleren	Kunst & cultuur de ruimte geven en verbinden met groen en landschap
Ruimte(n) voor kunst & cultuur realiseren, benutten en spreiden	Bijzondere aandacht voor enkele specifieke doelgroepen	Samenbrengen en samenwerken: afstemming, efficiency en synergie

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	2
<i>Onze speerpunten</i>	3
1. Cultuurvisie in het kort	4
2. Cultuureducatie moet!	6
3. Erfgoed, monumenten, museum en archief	9
4. Kunst & cultuur in de ruimte	12
5. Ruimte(n) voor kunst en cultuur	16
6. De bibliotheek	18
7. Amateurkunst	19
8. Jongeren en kunst & cultuur	20
9. Kunst & cultuur en het geld	21
10. Afstemming en samenwerking	22
11. Informatievoorziening	25
12. Samenvatting van voorstellen en ideeën	26
<i>Verantwoording</i>	29

1. Cultuurvisie in het kort

De waarde van kunst & cultuur

Cultuur is wat mensen ervan maken. Kunst is mensenwerk met artistieke waarde. Kunst en cultuur spelen volgens GroenLinks een belangrijke rol in een open en progressieve samenleving. Ze stellen het individu in staat zijn positie te bepalen in de wereld, om zich te ontwikkelen, om te worden wie hij of zij wil zijn. Kunst en cultuur helpen mensen zich creatief, kritisch en buiten de kaders te ontwikkelen. Mensen laten zich verrassen. Mensen gaan op zoek en worden gegrepen. Kunst maakt nieuwsgierig, voedt ideeën, ontregelt, geeft afwijkende meningen, stelt vragen bij wat we dachten zeker te weten.

Kunst is ervaring: kan verrassen, verwonderen, troosten en verbinden. Cultuur bepaalt hoe we naar de wereld kijken, hoe we met elkaar omgaan, hoe we ons ontwikkelen. Kunst is vinden.

Dat gaat niet altijd vanzelf. Soms is het lastig de weg te vinden. En hoe komen we aan de bagage om er wat van te vinden? Het progressieve, linkse ideaal daarbij is, dat niemand in die zoektocht, ervaring en ontwikkeling wordt belemmerd. Het bevorderen van cultuurparticipatie en cultuureducatie is hierbij een essentiële voorwaarde. Tegelijkertijd levert cultuur een belangrijke bijdrage aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze stad. Kunst is ook plezier, ontroering, schoonheid. Kunst schept ambitie. Kunst bevordert creatief en innovatief denken. Kunst vertegenwoordigt ook een economische kracht. Kunst verbindt.

Kunst & cultuur en de stad

Onze stad heeft wat ons betreft een aantrekkelijke diversiteit aan culturele activiteiten, evenementen en voorzieningen; sommige nieuw, andere al jaren succesvol. Deze diversiteit is tevens de spiegel van de verscheidenheid aan inwoners en bezoekers van onze stad. Wij willen deze verscheidenheid behouden, zodat iedereen kan blijven genieten van kunst en cultuur op een manier die bij hem of haar past. Hierbij is extra aandacht voor jongeren nodig om onze stad ook voor hen aantrekkelijk te laten zijn.

Kunst en cultuur geven onze stad betekenis en kracht, maatschappelijk en economisch. Essentieel is, dat mensen zelf het initiatief kunnen nemen voor hun culturele ontwikkeling en die van de jeugd. Het is daarom voor ons belangrijk dat de overheid de kunst- en cultuurbeleving ruimhartig ondersteunt. Het is van belang dat de gemeente een cultureel klimaat faciliteert waarin het kunstenaarstalent, de creativiteit van bewoners, alsmede het cultureel ondernemerschap gedijt. Een

stad met een rijk en gedifferentieerd cultureel aanbod en een actief verenigingsleven is tevens een stad waar iedereen graag woont, waar bedrijven zich graag vestigen en waar mensen graag naar toe komen. Een stad waarin het rijke verleden (monumenten, archieven, cultureel erfgoed) wordt gekoesterd, geconserveerd en geëtaleerd. Een stad waarin tevens de toekomst wordt omarmd door nieuwe uitingen van kunst en cultuur mogelijk en zichtbaar te maken.

De betekenis van onze stad voor kunst & cultuur

Kunst kent geen grenzen. En of er zoiets bestaat als “de Rijswijkse cultuur” is maar de vraag. De identiteit van onze stad wordt in hoge mate bepaald door onze geografische ligging. Enerzijds betekent dit dat Rijswijkers een deel van het culturele aanbod ook kunnen vinden in de aangrenzende gemeenten. Anderzijds heeft onze stad heel specifieke kenmerken vanwege zijn ligging tussen grote stad Den Haag en de omringende, minder stedelijke en meer landelijke gebieden. Rijswijk is een “overgangsgebied” in meerdere opzichten: stedenbouwkundig, landschappelijk, demografisch, historisch en cultureel. De kunst is, dat niet te zien als zwakte maar als kracht. Die kracht zit vooral in drie dingen: ons verleden, ons stedelijk landschap en de mensen.

Het behoeft geen betoog dat Rijswijk sterk is in cultureel erfgoed. Als we dat nog meer zichtbaar maken, verbindt dat nog meer mensen met de historie van de plek waar ze wonen. Dat biedt mensen een stukje identiteit, en dat kan al bij de jeugd beginnen. Identiteit bindt.

Een deel van dat erfgoed is nauw verbonden met de ligging van Rijswijk, waar lang geleden de Cananefaten woonden, de Romeinen hun mijlpalen plaatsten, en buitenplaatsen werden gesticht. Rijswijk wordt alom ervaren als “groene stad”. Die kwaliteit kan benut worden in relatie tot het laten zien en het beleven van kunst en cultuur. Dat geldt ook voor specifieke aspecten van onze stedenbouwkundige structuur. Die is soms nogal weerbarstig, maar biedt ook kansen. Vaak op kleine schaal, zoals pleinen en plekken waar mensen graag samenkomen. Dat verbindt mensen, maar kan ook buurten en wijken met elkaar verbinden. Uiteindelijk gaat het om de Rijswijkers die hier wonen en de mensen die hier graag willen komen wonen. In Rijswijk wonen mensen die kunst maken. Professionals en amateurs. Individueel en in groepsverband. Er wonen ook mensen die dat waarderen en de weg naar kunstuitingen weten te vinden. Kunst en cultuur voor de Rijswijkers, en verder voor iedereen die belangstelling heeft voor wat er in onze stad op dit gebied te vinden is. Goed cultuurbeleid maakt mogelijk, slecht drempels en wijst de weg. Cultuur is de verbinding tussen maken en ervaren.

2. Cultuureducatie moet!

Onze ambitie

Het ontwikkelen van culturele interesse begint bij de jeugd. Maar veel kinderen krijgen het leren genieten van kunst niet van huis uit mee. Bijvoorbeeld omdat het geld er niet is om een muziekinstrument te kopen. Daarom is kunst- en cultuuronderwijs zo belangrijk.

Cultuureducatie zien wij als de belangrijkste opgave in het cultuurbeleid. Alle kinderen moeten de kans krijgen om zich op het gebied van kunst en cultuur te ontwikkelen. Basisscholen moeten tenminste voldoen aan de kerndoelen voor kunstzinnige oriëntatie. Maar er is meer. Via het onderwijs kan het kind al in een vroeg stadium cultuur leren ervaren; door te leren kijken, voelen, bewegen, dansen, schilderen, beeldhouwen, boetseren, fotograferen, muziek maken en te acteren. Elke jongere moet in zijn schoolcarrière minstens een paar keer in het theater, het museum, de bibliotheek, een archief, een galerie of een atelier zijn geweest. De kans krijgen zelf te spelen, te zingen of te maken. Of een erfgoedspoor hebben gevolgd. Onze ambitie is: op alle Rijswijkse scholen nemen de kinderen deel aan een programma voor cultuureducatie. Er moet plaats zijn voor culturele vorming en voor actieve kunstbeoefening.

Kunst & cultuur verbindt kinderen met hun omgeving, hun verleden en hun toekomst. Door cultuureducatie maken kinderen kennis met hun talenten en leren ze om verworven inzichten te delen. Wie goed leert kijken en luisteren, wordt beter toegerust om burger te zijn in onze complexe samenleving. Actief aan kunst doen is goed voor de cognitieve ontwikkeling van kinderen. Het stimuleert het ruimtelijk denken. bezig zijn met kunst & cultuur maakt kinderen bewust van hun woonomgeving en betrokken bij de geschiedenis, het heden en de toekomst van de stad. Met die bewustwording kunnen we niet vroeg genoeg beginnen. Creativiteit is een wezenlijk element van de *21st century skills*. Er loopt een directe lijn van cultuureducatie naar de economische betekenis van kunst & cultuur.

De huidige praktijk van kunst- en cultuureducatie in Rijswijk is sterk gericht op de podiumkunsten en muziek. Het heeft bovendien nauwelijks een structurele en brede basis. Leerlijnen in het onderwijs zijn zwak ontwikkeld. Het programma Cultuureducatie met kwaliteit, waar twee cultuuraanbieders en een paar scholen in Rijswijk aan mee doen, loopt af in 2016.

Wij pleiten ervoor om kunst- en cultuureducatie op alle basisscholen en voortgezet onderwijs een volwaardige en structurele basis te geven. Er komt wat ons betreft een subsidieregeling om bovengenoemde ambitie te realiseren.

Erfoodeducatie

Erfoodeducatie, zowel voor volwassenen als voor jeugd en jongeren, achten wij van groot belang, als onderdeel van een brede cultuureducatie. Het biedt inzichten en bindt mensen aan de stad. Wij denken dat het meerwaarde heeft als organisaties voor erfgoed en erfgoodeducatie samenwerken: het Museum Rijswijk/Rijswijks Historisch Informatiecentrum, de Historische Vereniging Rijswijk, de Stichting Historische Projecten Rijswijk, het gemeentelijk Bureau Monumentenzorg en Archeologie, het streekarchief Delft, de Bibliotheek aan de Vliet/Kunstuitleen en de bij het “erfgoedspoor” betrokken educatieve instellingen. Wij zijn sterk voorstander van voortzetting van het project “erfgoedspoor”.

Naar een volledig aanbod

De creatieve ontwikkeling van het kind is, vooral op veel basisscholen, veel te leerkracht-afhankelijk geworden. Dit is vooral het gevolg van bezuinigingen. Wij zien het als een taak van scholen om leerlingen enthousiast te maken voor kunst en cultuur. Het is overigens aan de scholen om te bepalen wat voor uitvoeringsprogramma cultuureducatie ze willen realiseren en met welke aanbieders (c.q. kunstdocenten en kunstenaars) ze in zee willen gaan. Wij pleiten voor een sterk, samenhangend en volledig aanbod op het gebied van cultuureducatie, met een doorlopende culturele leerlijn. De diverse vormen van kunst- en cultuureducatie moeten daarbij gelijkwaardig worden gesubsidieerd.

Bij cultuureducatie op scholen hoort ons inziens ook: doorverwijzen naar vrijetijdsonderwijs en culturele verenigingen. Wij willen het liefst de kunsteducatie op peil houden door meer focus op de ‘lange lijnen’: vanaf een eerste kennismaking met muziek, beeldende kunst, theater, dans of filmkunst, tot optredens en exposities van amateur-kunstenaars, maar wie weet ook wel van beginnende professionals.

Samenwerking is nodig

De cultuursector moet nadrukkelijk betrokken worden bij kunst- en cultuureducatie. Nu nog is de samenwerking met de scholen teveel incidenteel, terwijl structurele samenwerking tussen onderwijs, kunstenaars en culturele instellingen veel meer effect heeft. De gemeente zou daar sturend kunnen en moeten optreden. Een zgn. “combinatiefunctionaris” kan hierbij goed werk verrichten door scholen te helpen hun leerlingen in contact te brengen met cultuur, maar ook door culturele organisaties in contact te brengen met het onderwijs.

Wij zien het als een taak van de gemeente om de samenwerking tussen alle aanbieders van kunst- en cultuureducatie stimuleren. Een samenwerkingsplatform voor alle aanbieders van cultuureducatie (beeldende kunsten, muziek, podiumkunsten, erfgoed/museum/archieven, taal/literatuur en nieuwe media) is daarvoor de meest geschikte vorm. Deze aanbieders zouden moeten komen met een gezamenlijk en afgestemd aanbod, een “kunst- & cultuurmenu à la carte”, met inzichtelijke kosten. Vanuit dit totaaloverzicht kunnen dan door scholen heldere keuzes worden gemaakt. Keuzes die niet op voorhand worden gestuurd door het gegeven dat de ene vorm van cultuureducatie wel en de andere niet wordt gesubsidieerd.

3. Erfgoed, monumenten, museum en archief

Van conserveren naar etaleren

We zijn trots op Rijswijks cultureel erfgoed en zetten dat dan ook graag in de “etalage”. Ons rijke cultuurbezit is van groot belang voor het historisch besef en de gemeenschapszin van alle Rijswijkers, maar het is ook een belangrijke trekpleister voor toerisme en recreatie. Het verbindt mensen met de stad. Die “etalage” heeft een fysieke en een virtuele component. Exposities, verbindende wandelroutes en het idee van “museum op de fiets” kunnen er voor zorgen dat ons erfgoed toegankelijker en zichtbaarder wordt. De informatieve en educatieve waarde kan worden verhoogd met informatieve hulpmiddelen als monumentschildjes, informatiepanelen en bordjes met QR-codes bij kunstwerken, monumenten en landschapselementen, gebruik van GPS bij kunst- en cultuurroutes en handige routekaarten (op borden, internet en papier). Aansluiting kan worden gezocht met de twee erfgoedlijnen “landgoederen” en “trekvaarten” van het Erfgoedhuis Zuid-Holland.

Een website of portal moet zorgen voor de virtuele ontsluiting, inclusief een *complete* digitale erfgoedatlas (monumenten, landschap, landgoederen, archeologische vondsten, kaart- en beeldmateriaal uit archieven e.a.). De website www.erfgoedrijswijk.nl zou een prima startpunt kunnen zijn. Het Rijswijks Historisch Informatiecentrum, de Bibliotheek aan de Vliet, Museum Rijswijk en de Historische Vereniging

Rijswijk vinden hier elkaar. Leuke ideeën zijn voorts te vinden op www.opencultuurdata.nl (openstellen en hergebruik van data uit de culturele sector), www.geschiedenisvanzuidholland.nl (erfgoedlijnen*), www.erfgoedhuis-zh.nl (cultuurhistorisch programma) en www.erfgoedopdekaart.nl (ontsluiten van lokale historische informatie).

*) Een erfgoedlijn is geografische structuur (kust, trekvaart, oude duinenrij, eiland, etc.), die meerdere monumentale stippen met één gemeenschappelijk historisch verhaal verbindt tot één streep of lijn op de kaart.

De werkgroep ziet graag dat de gemeente blijft meedoen aan de Open Monumentendag. Ook de komende jaren worden dan monumentenbordjes en de Monumentenprijs uitgereikt. De gemeente bewaakt wat ons betreft de staat van onderhoud van alle gebouwen die als monument zijn benoemd d.m.v. een soort “Apk-keuring” voor monumenten. Hierdoor kan tijdig geld voor onderhoud worden gereserveerd. Bij eigenaren kan meer duidelijkheid en betrokkenheid worden gecreëerd. Volgens de Erfgoedvereniging Heemschut is er in Rijswijk momenteel geen sprake van bedreigd erfgoed (maar wat niet is kan komen..).

Het Rijswijks Museum

Het Rijswijks Museum is niet weg te denken uit onze stad, maar er is wel enige zorg om de financiering. Subsidie zal nodig blijven. We zien graag dat het museum de mogelijkheden onderzoekt en benut om meer bezoekers te trekken en meer naar buiten te treden. Meer tentoonstellingen? Meer ontmoetingsplaats voor kunst en cultuur? Kamerconcerten? Lezingen? Beter benutten van de tuin en het voorplein? Samenwerking met o.a. de Oude Kerk? Er zal zeker over worden nagedacht.

Het museum heeft twee gezichten: kunst en historie. Deze zijn ruimtelijk gescheiden: de historie in het oude Tollenshuis, de kunst in het nieuwe gedeelte. Maar het zijn wel twee aandachtsvelden van één organisatie. In het museum is tevens het Rijswijks Historisch Informatiecentrum gevestigd. Dit centrum

ontwikkelde o.a. de Rijswijkse Canon. Ooit was er een plan voor een Rijswijks Cultuurhistorisch Centrum. Het idee erachter was waardevol: “In dit centrum kunnen de vele activiteiten op het gebied van cultuur en historie in onze stad effectief worden gebundeld en integraal worden aangeboden. Er kunnen educatieve projecten worden ontwikkeld en gepresenteerd. We bereiken er bewoners van jong tot oud. We kunnen er de vele expats die we huisvesten beter aan ons binden. En we kunnen de toeristen informeren over Rijswijks historische kwaliteiten en (re)creatieve mogelijkheden.” en “Het Centrum zal Rijswijks cultuurimago een lift kunnen geven”. Hopelijk is deze ambitie niet verloren gegaan.

Naar verluidt is er een plan in de maak over hoe het museum in de toekomst “beter op de kaart” kan worden gezet en hoe de inwoners van Rijswijk - jong en oud - meer kunnen worden verbonden met het culturele erfgoed en andere culturele

activiteiten. De “twee gezichten” van het museum vragen daarbij vooral om een brede optiek bij het management, waarbij de waarde van het zoeken van samenwerking en verbindinglijnen, met bijvoorbeeld het Streekarchief, wordt onderkend.

Beschermd stads- of dorpsgezicht

Ondanks enkele fraaie beeldbepalende elementen (oude dorpskern, strandwal) zijn er in Rijswijk geen rijksbeschermd stads- of dorpsgezichten. Dit is wel vreemd. Sinds 2012 wijst het Rijk geen nieuwe beschermde stads- en dorpsgezichten meer aan. In plaats daarvan houden gemeenten in bestemmingsplannen voor bijzondere gebieden verplicht rekening met cultuurhistorie. Een stads- of dorpsgezicht kan nog wel op gemeentelijk niveau als beschermd aangemerkt worden. Dit geldt voor gemeenten waar dit is vastgelegd in het gemeentelijk beleid. Dit zien we graag, ook in Rijswijk.

Cultuurhistorische waarde

De cultuurhistorische waarde van de buitenplaatsen kan worden vergroot door gedeeltelijke herinrichting of via groot onderhoud. Zo kan bijvoorbeeld de structuur van paden en beplanting worden aangepast of beeldbepalende elementen worden teruggebracht. Belangrijk daarbij is de keuze voor een bepaalde (historische) landschapsstijl. Dit moet samen met bewoners worden opgepakt, enerzijds vanuit een historisch besef, anderzijds met gevoel voor de publieke gebruikswaarden van nu. *)

In samenhang hiermee voelen wij ook veel voor het vergroten van de beeldbepalendheid van de historisch waardevolle bebouwing op de buitenplaatsen.

*) Voor landgoed Cromvliet is hier een mooi begin mee gemaakt.

4. Kunst & cultuur in de ruimte

Kunstwerken

Cultuur kunnen we ook beleven vanuit de culturele identiteit van de fysieke leefomgeving. We geloven in kunst en cultuur die is verweven met de stad, het landschap en de leefomgeving; in kunstenaars die een bijdrage leveren aan de inrichting van de openbare ruimte, het verbeteren van de leefomgeving en het zorgen voor een aantrekkelijke woonomgeving.

Zichtbare en spraakmakende kunst in de openbare ruimte versterkt het culturele klimaat én de leefbaarheid in de stad.

Kunst in de openbare ruimte houdt bewoners en bezoekers betrokken bij kunst en inspireert de stad, en is dus onmisbaar. Samen met bewoners en gebruikers/eigenaren kiezen we voor meer kunst en kunstbeleving in de openbare en semipublieke ruimte van alle wijken en buurten in de stad. Er kan zo veel meer. Niet alleen in “de open lucht”, maar ook in bijvoorbeeld toegangsruimten van flats en kantoorgebouwen, winkelruimten, binnentuinen, zorgcentra, scholen, buurtcentra e.d.

Bij de selectie en plaatsing van kunst in de (semi)openbare ruimte is overleg met bewoners/gebruikers doorgaans aanbevelenswaardig. Niettemin vinden wij dat de artistieke vrijheid van de kunstenaar altijd voorop staat.

We doen de suggestie om onderzoek te doen naar de mogelijkheid om kunst in de openbare ruimte van tijd tot tijd te wisselen.

Kunstaankopen en opdrachten

Bij de bouw van (rijks)overheidsgebouwen en bij stedelijke ontwikkelingsprojecten was het ooit verplicht om 1 % van de bouwsom te besteden aan kunst in de publieke ruimte. Deze regeling werkte sterk stimulerend en verbindend. Wij vragen aan de gemeente en aan culturele ondernemers in onze stad, om eens goed te bekijken of een dergelijke regeling - even afgezien van het percentage - in Rijswijk kan worden toegepast op zowel overheids- als niet-overheidsgebouwen, binnen of rondom die gebouwen. Dit zal - vooral richting eigenaren en gebruikers - een kwestie zijn van enthousiasmeren, stimuleren en overtuigen. Zoals in paragraaf 1 al is opgemerkt: kunst vertegenwoordigt ook een economische waarde.

In Rijswijk adviseert de Commissie Kunstruimte het gemeentebestuur over het te voeren beleid omtrent kunst in de openbare ruimte. De commissie werft en selecteert bij opdrachten en aankopen. Leden van de commissie zijn deskundigen op het gebied van professionele beeldende kunst, (landschaps)architectuur en kunsthistorie. Wij zijn voorstander van het regulier wisselen qua samenstelling, alsmede van het vast betrekken van vertegenwoordigers van bewonersorganisaties, 'gebruikers' en de architect van een gebouw bij de selectie van schetsontwerpen en presentatiemodellen, alsmede bij de plek waar het kunstwerk moet komen.

Even kort door de bocht: kunst in de openbare ruimte in Rijswijk is tamelijk eenzijdig van karakter en verdient vaak een betere plek. Maar bovenal verdient de openbare ruimte méér kunst.

Pleinen, parken, plekken en podia

We hebben eens per jaar het mooie Strandwalfestival, òòk met veel cultuur, maar de kwaliteiten van de stad moeten we op meer plekken en op meer momenten laten zien en versterken door te investeren in creatieve ontmoetingsplekken. Cultuur en creativiteit moeten meer zichtbaar worden. Wij stellen voor om de pleinen en parken in de stad centraal te stellen, als motor voor ruimtelijke kwaliteit èn artistieke '*reuring*': een verscheidenheid aan plekken en podia voor performances en voorstellingen, film via grote schermen, straattheater, lichtinstallaties, kleinschalige evenementen, community art en pop-up art, culturele braderie. Elk plein moet een eigen verblijfskwaliteit krijgen, zodat er als vanzelf

meer 'loop' ontstaat: cultuurplein, ontmoetingsplaats voor creatieven, het ongedwongen ontmoeten, festiviteiten- en evenementenplek, kunsthandel e.d.

Dat moet niet te moeilijk zijn, want zoveel pleinen heeft Rijswijk niet. De gemeente kan "mogelijk maken en faciliteren". Een soepel vergunningenbeleid helpt. Creatief ingestelde horecaondernemers krijgen zo de ruimte. Huidige pleinen met een slechte verblijfskwaliteit worden wat ons betreft snel planmatig aangepakt en verbeterd. Bijvoorbeeld het Eisenhowerplein annex de openbare ruimte voor de bibliotheek. Voor veel treinreizigers/forenzen is dit "de toegang tot de stad". Wat men ervaart is een tochtig gat.

De verbinding met groen en landschap

Een goed kunstbeleid past in het streven om de recreatieve mogelijkheden van de stad optimaal te benutten. Een goed recreatiebeleid heeft ook een kunstzinnige en culturele dimensie. Er kan meer met kunst gedaan worden op de diverse routes. Maak bijvoorbeeld een beeldenroute, gekoppeld aan het vele zichtbare erfgoed dat Rijswijk heeft.

Er moeten verbindende paden, zones en routes komen voor kunst, cultuur en landschap, waar mensen, groen, erfgoed, gebouwen en kunst elkaar ontmoeten en die de stad aaneensmeden. We kunnen daarbij combinaties zoeken met de Rijswijkse gedeeltes van o.a. de Delflandroute, Hof van Delflandroute, historische wandelroutes, Trekvaartroute De Schie, de Landgoederenzône (erfgoedlijn en De Groene Loper), Art-Eco-duct Plaspoelpolder, e.a.

“Museum op de fiets”

Het idee is: na een bezoek aan de zolderetage van het Museum Rijswijk, waar de historische maquette van Rijswijk staat en het interactieve “huis vol verhalen”, kunnen de bezoekers met een fietskaart en/of gps een museumroute fietsen op gehuurde museumfietsen. Ze gaan dan de gebouwen, objecten en kunstwerken bekijken die ze in het museum hebben “gezien”. Er zijn bijv. 3 museumroutes van gemiddeld 10 km die allemaal weer eindigen bij het museum. Met een mand met daarin een versnapering, drankje en meer informatie, of horecabonnen (drankje, lunch). Vanzelfsprekend kan men deze routes ook op de eigen fiets rijden; dan krijgen de bezoekers een routetasje mee. Vanuit het aanbod erfgoededucatie kunnen scholieren een route fietsen.

Behalve aan een museumroute kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

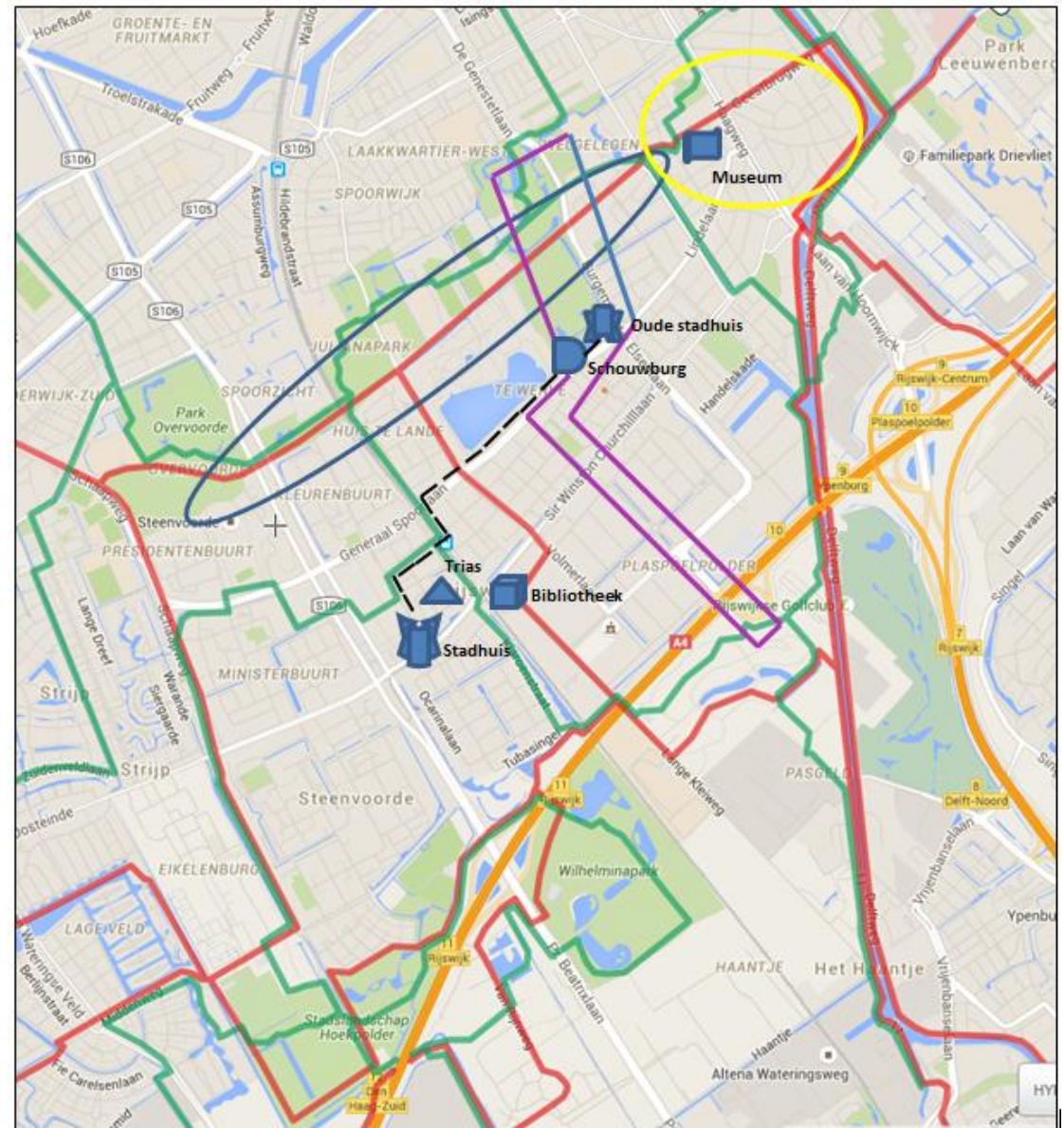
- een kunstroute, lang Rijswijkse kunstwerken
- een grensroute, langs de buitengrens van Rijswijk (rondje Rijswijk)
- een gebouwenroute, langs architectonisch markante gebouwen
- een literatuurroute, langs in gedichten en literatuur beschreven plekken
- een oorlogsroute, vanuit de geschiedenis van Rijswijk in de Tweede Wereldoorlog
- een geschiedenisroute, langs hoogtepunten uit de Rijswijkse geschiedenis
- een kennismakingsroute, met ontmoetingen met mensen uit andere culturen.

“Art-Eco-duct”

Het Art-Eco-duct is een plan (2^e prijs wedstrijd Art imPPPuls 2015) om de openbare ruimte in een deel van de Plaspolder kwalitatief te verhogen door gebouwen, kunst, groen en historie met elkaar te verbinden. Een ecoduct verbindt het Rijswijkse bos met het Elzenburgerbos. De bestaande groen- en waterstrook wordt verlevendigd met veel wilde bloemen en oeverbeplanting. Op de kruising Diepenhorstlaan/Verrijn Stuartlaan versieren geschilderde afbeeldingen van Rijswijkse buitenplaatsen de blinde delen van gevels van gebouwen. Er wordt zo een verbinding gelegd tussen moderne bedrijvigheid en Rijswijkse historie. Tevens wordt daarmee de toegang tot de Plaspolder (en daarmee tot Rijswijk!) vanaf de A4 sterk verbeterd. De Diepenhorstlaan moet de meest aantrekkelijke entree van een Nederlands bedrijventerrein worden. Art-Eco-duct als voorbeeldproject!

Legenda:

Rood = deel Delflandroute (fietsroute)
Groen = deel Hof van Delfland wandelroute
Blauw = Landgoederenzone
Geel = loopgebied Rijswijks Pracht (Oud Rijswijk)
Paars = idee Art-Eco-duct Plaspolder
Zwart = idee voor een verbindingroute oude stadhuis/schouwburg/nieuwe stadhuis

5. Ruimte(n) voor kunst en cultuur

Ruimten benutten

Kunst krijgt wat ons betreft de ruimte. Wij willen ons inzetten voor een goed woon- en werkklimaat voor kunstenaars en creatieve ondernemers. Dat kan bijvoorbeeld door de aanwezigheid van betaalbare ateliers, broedplaatsen, expositieruimtes en oefenruimtes voor alle kunstdisciplines. Maar ook leegstaande panden en winkels kunnen we gebruiken als tijdelijke tentoonstelling-, atelier- en repetitieruimte of experimentele vrijplaatsen. Lege etalages kunnen tijdelijk gebruikt worden om te exposeren. Jonge kunstenaars kunnen worden uitgedaagd om zich in onze gemeente te vestigen. Wat ons betreft faciliteert de gemeente deze aanpak door een adequaat vergunningenbeleid, bestemmingsplanonthefingen als dat nodig is, en - voor zover het gaat om gemeentelijke panden - langlopende huurcontracten zodat kunstenaars zekerheid hebben over de ruimte waarin zij kunnen werken. Leegstaande schoollokalen kunnen we gaan gebruiken als tentoonstellingsruimte of voor sociaal-culturele activiteiten voor de buurt, o.a. creativiteit voor de jeugd.

Accommodatiebeleid

De wat grotere culturele accommodaties (schouwburg, museum, bibliotheek) liggen redelijk verspreid over de stad. Als werkgroep van GroenLinks streven wij hiernaast naar meer kleinschalige kunstbeleving en kunstbeoefening in de wijken. Cultuur is voor ons een verbindende schakel tussen mensen van verschillende achtergrond en diverse talenten in een wijk.

Wij vinden het belangrijk dat er een inventarisatie komt van de behoefte aan ruimte en het aanbod, alsmede van leegstand. Maak dit transparant. Vertaal dat naar een gezamenlijk totaalplan voor de culturele infrastructuur: financieel gezond, maar ook met samenwerking tussen instellingen. Het doel daarbij is: efficiency, meervoudig gebruik en synergie.

Het gemeentebestuur ziet concrete mogelijkheden voor een “Huis van de Stad” waarbij het voormalige stadhuis aan de Generaal Spoorlaan behouden blijft. Zowel de gemeentelijke organisatie als aanvullende (derden) functies zouden hier gehuisvest kunnen worden. De werkgroep is hier vóór. Die ‘derdenfuncties’ worden nog geïnventariseerd (bron: www.rijswijk.nl). Wat ons betreft wordt daarbij nadrukkelijk ook gedacht aan functies op het gebied van kunst & cultuur.

Overigens: gebouwen voor kunst en cultuur zouden optimaal duurzaam moeten zijn. Hier wordt wat ons betreft planmatig naar toegewerkt.

Basisvoorzieningen

Het zou geen goed idee zijn om het cultuuraanbod en de cultuureducatie uitsluitend binnen enkele grote cultuurinstellingen te concentreren. Er zijn ook kleinere professionele aanbieders van kunst en cultuur. Ook de vele amateurverenigingen en -voorzieningen vormen een onmisbaar element in de basisvoorzieningen van de stad. Een burgerinitiatief als Rijswijks Pracht heeft inmiddels een vaste plek verworven. Samen bieden deze instellingen en organisaties op dit moment een redelijk sluitend aanbod voor kunst en cultuur in de regio Rijswijk. Dat kan, na diverse landelijke, provinciale en gemeentelijke bezuinigingsrondes, niet overal worden gezegd.

Het Rijswijks Museum, de Bibliotheek aan de Vliet en de activiteiten op het gebied van culturele vorming, cultuureducatie en talentontwikkeling (o.a. van Trias) beschouwen wij als onmisbare voorzieningen voor onze stad. Ze verdienen blijvende steun.

Rijswijk is trots op zijn schouwburg. Een theater hoort bij de stad, met zowel professionele podiumkunsten als amateurvoorstellingen binnen een goede, brede programmering. Een visie op de toekomst van de schouwburg lijkt nodig, zowel om inhoudelijke als financiële redenen. Daarbij zou ook de verbinding moeten worden onderzocht met het “Huis van de stad”, zowel qua idee als in fysieke zin. Een idee is, om de ruimte langs de vijver hierbij te betrekken.

Filmhuis

Onderzocht zou moeten worden of er in Rijswijk behoefte is aan een regulier Filmhuis voor eigentijdse filmkunst en klassiekers, met een avontuurlijke programmering en een ontmoetingsplek voor film liefhebbers. De Rijswijkse Schouwburg lijkt hiervoor geschikt. Hierbij zou samenwerking moeten worden gezocht met het Rijswijkse Filmhuis dat ongeveer 5 keer in de maand een filmvoorstelling organiseert in de bibliotheek. Ook de samenwerking met het Filmhuis Den Haag en Theater Dakota kan worden bekeken. De schouwburg lijkt ons een goede plek vanwege de locatie, de ruimte en de mogelijkheid van meer voorstellingen.

6. De bibliotheek

Openbare bibliotheken zijn belangrijk voor de kennissamenleving. De bibliotheek moet een laagdrempelige voorziening zijn die het lezen bevordert en mensen laat kennismaken met literatuur, kunst en cultuur. De bibliotheek biedt wat ons betreft mogelijkheden tot ontmoeting, ontwikkeling en educatie, alsmede vrije toegang tot informatie en kennis. Met lezingen, ontmoetingen met schrijvers, mediapresentaties, leesclubs e.d. Wat er al op dit gebied is, moet blijven.

De bibliotheek heeft op dit moment een op basisscholen gericht “menu” van activiteiten ter ondersteuning van leesbevordering, het mediawijzer maken van leerlingen en deskundigheidsbevordering van leerkrachten op het gebied van mediawijdsheid en leesbevordering. Deze functie vinden wij heel belangrijk.

Wij zien de Kunstuitleen als een onlosmakelijk onderdeel van de bibliotheek. De Kunstuitleen heeft voor volwassenen en bedrijven vooral de artotheekrol. Daarnaast doet de Kunstuitleen - vanuit bovengenoemd menu van activiteiten - mee met een programma voor cultuureducatie. Hierin o.a. aandacht voor erfgoed, literaire vorming, gedichten schilderen en het “KunstQuizz”-programma. Deze functie mag niet verloren gaan.

Wij vinden het nog steeds jammer dat de wijkfilialen zijn wegbezuinigd. Voor leerlingen van sommige basisscholen betekent dit dat zij moeilijker met de bibliotheek in aanraking komen. Die is letterlijk (maar helaas daardoor ook figuurlijk) op te grote afstand komen te staan. Basisscholen gaan dan soms over tot het organiseren van een schoolbibliotheek, bijvoorbeeld met wisselcollecties. Wij vinden het van groot belang dat de scholen hierbij gaan samenwerken met de Bibliotheek aan de Vliet. Ook al is er dan wellicht niet meer sprake van het “naar de bieb gaan”, de weg naar het boek mag niet verloren gaan.

Momenteel staat er - na de verbouwing - een ruimte in de bibliotheek leeg. Deze moet behouden blijven als “maatschappelijk vastgoed”. Het zou een ideale plaats zijn voor culturele ontmoeting en activiteiten voor beeldende kunst, speciaal voor jeugd en jongeren: het *Rijswijks Jeugd Atelier* (RJA!). Deze ruimte/locatie kan een ankerplaats worden voor de kunsteducatie in Rijswijk, speciaal op het gebied van beeldende kunsten.

7. Amateurkunst

Naast professionele kunst vinden wij amateurkunst van groot belang. Amateurkunst speelt een belangrijke rol in het dagelijkse leven van veel inwoners van onze stad. Activiteiten in het amateuircircuit achten wij essentieel voor het kunstklimaat in de stad. Ze dragen bij aan culturele diversiteit en levendigheid. Ze bevorderen de laagdrempeligheid voor zowel het maken van, meedoen aan en het ervaren van kunst. Amateurkunst bindt en verbindt ook aan kunst “met een grote K”.

De gemeente blijft de amateurkunst ondersteunen met subsidie, bijvoorbeeld als een bijdrage in de kosten voor professionele begeleiding (zoals dirigenten en docenten), huisvesting en materialen. De grotere organisaties ontvangen een budgetsubsidie op basis van een plan en begroting. De kleinere verenigingen ontvangen een waarderingssubsidie. Aanvullend zou er een budget moeten zijn voor spontane, kleinschalige kunstinitiatieven met participatie van bewoners.

De resultaten van amateurkunst mogen gezien worden. Op podia en in expositieruimten in de stad, maar ook op scholen, in kerken, kantoren, het station, horeca e.d.. Laten we alle mogelijkheden gaan benutten!

Er komt wat ons betreft een jaarlijks te houden festival voor amateurkunst, waar zoveel mogelijk disciplines, organisaties, clubs en verenigingen aan meedoen. We denken aan de vele amateurtoneelgezelschappen, theatergroepen, koren, ensembles en muziekgroepen die Rijswijk rijk is, aan Amateurspalet, aan de Sterrenwacht, aan de verenigingen op het gebied van erfgoed, archeologie en historie, foto-/videoclubs, leesclubs, creativiteitsgroepen op scholen, straatkunst, e.a.. Een fantastische en energieke mix van alle disciplines op het gebied van kunst & cultuur, maar dan met de focus op de amateur-beoefenaar. Het Boogaardplein lijkt een geschikte locatie. Niet in Oud Rijswijk/de landgoederenzone; daar is al jaarlijks het Strandwalfestival (òòk met veel cultuur en amateurkunst!).

Tenslotte koesteren wij mooie burgerinitiatieven als Rijswijks Pracht en DichterBij Rijswijk. We zouden dit initiatieven van amateur-cultuurondernemers kunnen noemen.

8. Jongeren en kunst & cultuur

We weten weinig van de mening van Rijswijkse jongeren over kunst en cultuur. Naar de cultuurparticipatie door jongeren zou onderzoek kunnen worden gedaan, bijvoorbeeld op scholen voor voortgezet onderwijs in Rijswijk. En wat is het gebruik van de CJP-pas bij de schouwburg, Trias, het museum? Op de tijdens het Strandwalfestival 2015 gehouden interviews met jongeren kwam over kunst en cultuur vooral het volgende naar voren:

- Sterke punten: alleen het Strandwalfestival werd genoemd.
- Zwakke punten: geen bioscoop.
- Kansen: bioscoop, festivals, evenementen.
- Bedreigingen: geen opmerkingen over kunst en cultuur.

Wat opvalt is, dat dit geen aspecten zijn van een jongerencultuur. Ook volwassenen kunnen deze punten noemen. Jongeren hebben recht op een eigen cultuur, maar waar zijn de plekken waar deze cultuur tot uiting komt? Misschien is die onzichtbaarheid wel een kenmerk van jongerencultuur en moeten we ons er niet mee willen bemoeien. Of met een gerust hart overlaten aan het jeugd- en jongerenwerk in onze gemeente.

Als er vanuit jongeren een vraag is naar bepaalde ruimte, bijvoorbeeld voor muziek maken, dan moeten ze de weg weten om deze vraag bekend te maken. De vraag wordt vervolgens beantwoord vanuit het gezamenlijk accommodatiebeleid (zie hoofdstuk 4).

Maar laat jongeren vooral kennis maken met cultuur die ze nog niet kennen (misschien omdat ze het zien als iets voor volwassenen...?). Gemeente, instellingen en scholen moeten samenwerken om het enthousiasme bij jongeren voor kunst en cultuur te versterken. Dit is mede een doel van cultuureducatie (zie hoofdstuk 2). Het gebruik van de CJP-pas wordt wat ons betreft sterk bevorderd, zowel aan de vraag- als aan de aanbodkant. Het gratis lidmaatschap van de bibliotheek voor scholieren moet blijven.

Het realiseren van een bioscoop in Rijswijk heeft naar onze mening geen prioriteit. In Den Haag en Delft zijn genoeg bioscopen waar films voor jongeren draaien en waar ook uitgaansmogelijkheden in de nabijheid zijn. Wel zou, in aansluiting op het idee voor een te realiseren Filmhuis in de Rijswijkse Schouwburg, kunnen worden gedacht aan een “kinderfilmhuis”; o.a. omdat bij deze leeftijdsgroep de afstand een grotere rol speelt.

9. Kunst & cultuur en het geld

De kosten van kunst & cultuur

In de visie van de werkgroep cultuurvisie is de rol van de gemeentelijke overheid méér dan het op orde houden van het gemeentelijke huishoudboekje. De gemeente schetst kaders, faciliteert, stimuleert en zorgt voor afstemming en samenwerking.

Mede door toedoen van GroenLinks is de Rijswijkse cultuursector in het recente verleden gevrijwaard van grootscheepse bezuinigingen. Ook in de toekomst blijven subsidies en investeringen noodzakelijk. Subsidies voor tal van activiteiten en investeringen in gebouwen. Dat betekent niet dat kunst en cultuur zich geheel afhankelijk maken van overheidssteun. Een goed evenwicht tussen het ontvangen van steun en het verwerven van eigen inkomsten biedt uitzicht op continuïteit en stimuleert de creatieve ontwikkeling. Verdere bezuinigingen blijven wat ons betreft in deze collegeperiode achterwege. Indien mogelijk worden bezuinigingen zelfs teruggedraaid. Voor ons zijn kunst en cultuur geen sluitpost van de begroting.

Niet alles moet worden vastgelegd in accommodaties en gevestigde organisaties. Er wordt wat ons betreft extra geld uitgetrokken ten gunste van het innovatieve kunstaanbod. Wij zien graag dat er voldoende geld blijft voor projecten en initiatieven van (jonge) kunstproducenten, cultuurmakers en creatieve bewoners. We kunnen immers nu niet bedenken welke sprankelende ideeën er nog komen.

Bij veel instellingen is sprake van artistieke productiviteit. Teneinde hierbij continuïteit, maar vooral ook ontwikkeling en doorgroei mogelijk te maken, is er bij voorkeur sprake van vierjaarlijkse subsidieafspraken, waarbij wel jaarlijkse prestatieafspraken horen.

In de sector kunst & cultuur is vaak sprake van diverse financieringsstromen. Het is zaak dat bij gemeente en instellingen een goed zicht bestaat op rijks- en provinciale subsidies, geld van fondsen en bedrijven, e.d., zodat deze geldstromen als raders in elkaar passen en elkaar versterken.

De subsidiëring van kunst & cultuur

Wij zijn er voorstander van dat subsidies worden verstrekt op basis van door de gemeenteraad vastgesteld beleid. Hierbij is niet de organisatie, maar de aard en kwaliteit van de activiteiten maatgevend. Er zullen prioriteiten moeten worden gesteld, waarbij een eventuele herverdeling van subsidiegelden bespreekbaar moet zijn. Transparantie en verantwoording zijn hierbij belangrijke uitgangspunten. Waarom en waarvoor krijgt een organisatie subsidie (of niet)? En wat is er met het geld gedaan? Deze vragen mogen gesteld (en beantwoord) worden.

Wij zijn voorstander van het huidige systeem van budgetsubsiëring. Aan een instelling (organisatie, vereniging, club) wordt voor een bepaalde periode een maximumbedrag aan middelen toegekend ten behoeve van het realiseren van een bepaald niveau aan prestaties, activiteiten en/of doelgroepenbereik. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheid tot het verwerven van eigen inkomsten door een instelling (toegangsgelden, ledenbijdragen, sponsoring, crowdfunding e.a.). Er worden met deze instellingen afspraken gemaakt over de manier waarop de financiële en inhoudelijke verantwoording plaatsvindt. Dit hele systeem is wat ons betreft transparant en openbaar.

Waarderingssubsidies zijn waardevol. Bij de vele culturele verenigingen en clubs zijn het vaak de kleine subsidies die de continuïteit waarborgen, doordat daarvan (bijvoorbeeld) een docent kan worden betaald, materiaal kan worden aangeschaft, de huur van een lokaal kan worden betaald of een voorstelling kan worden gegeven. Belangrijk is de continuïteit in het kunnen huren van ruimte.

Hoe lastig dit soms ook is, bij de beoordeling en toekenning van subsidieaanvragen dient de artistieke/culturele kwaliteit voorop te staan; niet de grootte van de organisatie. Andere beoordelingsaspecten zijn: het maatschappelijke belang, het bereik van bepaalde doelgroepen, toegankelijkheid en de bereidheid tot samenwerking met andere instellingen. Dit geldt ook bij de beoordeling van de prestaties. Om de gemeente te helpen bij deze beoordelingen, kan gedacht worden aan het instellen van een onafhankelijke adviesraad. De adviezen van zo'n raad moeten openbaar zijn.

Bij een beperkt budget zullen keuzes gemaakt moeten worden. In het algemeen zijn wij voor: minder subsidie voor stenen en overhead; geen subsidie voor energie uit fossiele brandstoffen; juist meer subsidie voor activiteiten, frisse ideeën, startersprojecten en voor creativiteit die bijdraagt aan de maatschappij van morgen.

10. Afstemming en samenwerking

De rol van de gemeente

De gemeente is in onze visie geen culturele instelling. De gemeente is wel heel actief. In het veld van kunst & cultuur treedt de gemeente wat ons betreft vooral op als initiator, faciliteerder, subsidiënt, promotor, verbinder, samenbrenger van partijen, verdeler van schaarste, coördinator en soms als exploitant. De gemeente kan ook 'penvoerder' zijn bij overleg tussen instellingen, kunstenaars, culturele ondernemers en andere partijen. De gemeente waarborgt in onze visie ook terdege de samenwerking tussen de sector kunst & cultuur en andere gemeentelijke beleidssectoren, zoals onderwijs, groenbeheer, ruimtelijke ordening en economische zaken.

De gemeente heeft ons inziens de belangrijke taak om te bevorderen dat het lokale cultuuraanbod beter op elkaar wordt afgestemd. Samenwerking tussen gemeenten en instellingen zorgt er dan voor dat het totale aanbod goed wordt gepromoot en activiteiten goed worden gespreid. Samenwerking tussen instellingen kan de efficiency bevorderen, maar tevens de kwaliteit van het aanbod en de programmering verhogen. Samenwerking kan ook kansrijk zijn in regionaal verband. We zien een meerwaarde als professionele en amateurorganisaties samenwerken. Dit alles zorgt ervoor dat meer mensen er van kunnen genieten.

Overleg en samenwerking is van belang bij de verdeling van schaarse ruimte, geschikt voor kunst en cultuur. We willen dat de gemeente samen met 'het veld' onderzoekt of het mogelijk is om efficiënter gebruik te maken van de beschikbare huisvesting.

Vinden en verbinden

Afstemming, doelmatigheid en synergie worden in onze visie actief nagestreefd door organisaties die binnen hetzelfde culturele domein werkzaam zijn, maar ook de samenwerking tussen verschillende domeinen kan verrijkend werken.

De werkgroep ziet graag dat gemeente en betrokken instellingen samen gaan onderzoeken of het instellen van een "cultuurplatform", "cultuurpunt" of iets dergelijks, dienstbaar zou kunnen zijn aan het realiseren van bovenbedoelde

afstemming en samenwerking. Het moet vooral een praktisch orgaan zijn waarin mensen uit het veld elkaar *vinden* en waarbij *verbinden* het centrale thema is.

Binnen de gemeente werken vooral de (deel)sectoren voor cultuur en onderwijs nauw samen bij het bevorderen van cultuureducatie en talentontwikkeling bij de jeugd.

Voorts moeten de samenwerkingsmogelijkheden met nabije gemeenten zoals Leidschendam-Voorburg, Delft, Westland, Pijnacker-Nootdorp en Den Haag niet vergeten worden. Synergie tussen gemeenten kan helpen om de culturele voorzieningen van dit gedeelte van de randstad op een hoog plan te houden.

Een actueel thema is de komst van vluchtelingen/asielzoekers. In samenwerking met het COA kunnen gemeente en culturele instellingen zoeken naar mogelijkheden om voor deze mensen zowel passieve als actieve vormen van cultuurparticipatie en cultuuruitingen mogelijk te maken. Creativiteit is overal en werkt bevrijdend.

Samenwerking met niet-culturele instellingen en het bedrijfsleven

De samenwerking van de cultuursector met horeca en bedrijfsleven biedt eveneens kansen. Grote bedrijven hebben soms kunstcollecties waar meer mee gedaan kan worden. Anderszins hebben veel bedrijven geveldelen en/of bepaalde ruimten (bijvoorbeeld entrées en bedrijfsrestaurants) waar soms weinig mee wordt gedaan. Voor bedrijven kan het interessant zijn om “meer met kunst” te doen; ter ondersteuning van een bepaalde bedrijfscultuur, “het gezicht naar buiten” (letterlijk), maatschappelijk ondernemen of in het kader van public relations. Via de kunst kan een relatie worden gelegd met de samenleving. Vanuit een gezond eigenbelang kunnen bedrijven bijdragen aan het revitaliseren en verfraaien van kwetsbare gebieden en bedrijfsterreinen.

Horecazaken bieden vaak een gelegenheid om kunstwerken tentoon te stellen. Dit is een welkome aanvulling op andere expositiemogelijkheden die er zijn. De horeca kan een samenwerkingspartner zijn bij het maken en veraangename van kunst- & cultuurroutes, zoals bijvoorbeeld “Museum op de fiets” (zie hoofdstuk 5).

Ook niet-culturele instellingen zoals scholen, zorginstellingen e.a. hebben soms meer (ruimtelijke) mogelijkheden om iets met kunst & cultuur te doen dan men zich realiseert. Stimuleren en faciliteren zijn hier de sleutelwoorden.

11. Informatievoorziening

In de huidige Rijswijkse media is sprake van een diversiteit aan informatievoorziening op het gebied van kunst en cultuur. Deze informatievoorziening is in Rijswijk gekoppeld aan commerciële producten of bedrijven (Groot Rijswijk, Rijswijkse Krant, de digitale agenda van Knijnenburg Producties). Daarnaast verzorgen de aanbieders van kunst en cultuur vaak hun eigen informatievoorziening. Wij zien graag onderzocht of één punt voor informatievoorziening een meerwaarde heeft. En zo ja, hoe dat kan worden vormgegeven en georganiseerd. Wij denken hierbij aan internet, aan een “cultuurportal”: steeds actueel, compleet en persoonlijk. Een soort dag/weekagenda waar echt alles in staat. Met informatie over voorstellingen, tentoonstellingen, ateliers, galerieën, cultuureducatie, erfgoed, lezingen, rondleidingen enz. Ook kan via dit portal het werk van plaatselijke kunstenaars, toneel- muziek- en dansgroepen e.d. worden getoond. Met doorverwijzingen naar websites, sociale media e.d. Wellicht kunnen jongeren, bijvoorbeeld studenten nieuwe media, hierbij een rol spelen.

Dit laat onverlet het belang dat bedrijven en commerciële media kunnen hebben bij het verzorgen van (delen van) de informatievoorziening op het gebied van kunst & cultuur.

Wat internet verder betreft: de website van de gemeente Rijswijk kan sterk worden verbeterd. Te vaak is informatie verouderd, onvolledig of onvindbaar. Dat geldt ook voor informatie over kunst en cultuur.

Tenslotte zouden ook lokale en regionale radio en televisie voor bewoners een belangrijke “vindplaats” moeten zijn voor informatie, educatie en reportages op het gebied van kunst en cultuur. De rol en het belang van gedrukt papier zal naar ons idee niet verdwijnen, maar wel veranderen.

12. Samenvatting van voorstellen en ideeën (speerpunten: doelen en instrumenten)

In de voorafgaande hoofdstukken is een aantal concrete ideeën en voorstellen gepresenteerd. Concreet omdat we ons kunnen voorstellen dat mensen ermee aan de slag gaan, al was het maar om te onderzoeken of nog meer mensen het een goed idee vinden. We zetten ze hierna (blz. 27 en 28) nog even op een rijtje. We gebruiken dezelfde ordening qua speerpunten als aan het begin. Behalve de doelen benoemen wij nu ook de instrumenten (i.c. ideeën en voorstellen) waarmee deze doelen naar ons idee gerealiseerd of dichterbij gebracht kunnen worden.

Een aantal ideeën/voorstellen viel buiten het speerpuntenschema. We noemen ze hier:

- Toewerken naar duurzame gebouwen voor kunst & cultuur.
- Voldoende geld reserveren voor innovatieve kunstprojecten en nieuwe initiatieven.
- In samenwerking met het COA kunnen gemeente en culturele instellingen zoeken naar mogelijkheden om voor vluchtelingen zowel passieve als actieve vormen van cultuurparticipatie en cultuuruitingen mogelijk te maken.

Onze speerpunten:

Doel: Een volledig aanbod aan cultuureducatie in het onderwijs. <i>Instrumenten:</i> Eén subsidieregeling voor kunst- en cultuureducatie. Een gezamenlijk aanbod (menu) vanuit een platform van alle aanbieders. Doorlopende leerlijn cultuureducatie in het basisonderwijs. Betrekken cultuursector bij kunst- en cultuureducatie. Een Rijswijks Jeugd Atelier in de leegstaande ruimte van de bibliotheek.	Doel: Erfgoed conserveren, beschermen en (nog meer) etaleren. <i>Instrumenten:</i> Optimaal gebruik van informatieve hulpmiddelen. Aansluiten bij erfgoedlijnen van Erfgoedhuis Zuid-Holland. Website/portal/digitale erfgoedatlas. Een 'Apk-keuring' voor monumenten. Het Rijswijks Museum "beter op de kaart" zetten, o.a. met educatieve projecten. Aanwijzing tot gemeentelijk beschermd stads-/dorpsgezicht mogelijk maken. De cultuurhistorische waarde van de landgoederen vergroten (landschappelijke structuur, beeldbepalende elementen).	Doel: Kunst & cultuur de ruimte geven en verbinden met groen en landschap. <i>Instrumenten:</i> Meer zichtbare en spraakmakende kunst in de (semi-)openbare ruimte, op betere plekken. Er moeten verbindende paden, zones en routes komen voor kunst, cultuur en landschap, waar mensen, groen, erfgoed, gebouwen en kunst elkaar ontmoeten en die de stad aaneensmeden. Een percentageregeling voor kunstwerken bij bouwprojecten. Samenstelling Commissie Kunstruimte: regelmatig wisselen, participatie van bewoners, gebruikers en architecten. Investeren in creatieve ontmoetingsplekken: pleinen, plekken en parken centraal stellen als motor voor ruimtelijke kwaliteit en artistieke 'reuring'. Elk plein krijgt z'n eigen verblijfskwaliteit. Introductie "Museum op de fiets". Realisering Art-Eco-duct Plaspoelpolder.
--	---	---

Onze speerpunten (vervolg):

Doel: Ruimte(n) voor kunst & cultuur realiseren, benutten en spreiden. <i>Instrumenten:</i> Zorgen voor een goed woon- en werkklimaat voor kunstenaars en creatieve ondernemers. Leegstaande panden en winkels gebruiken als tijdelijke tentoonstellings-, atelier- of repetitieruimte. Een faciliterend accommodatiebeleid (vergunningen, planonthefingen en langlopende huurcontracten). Meer kleinschalige kunstbeleving en kunstbeoefening in de wijken. Blijvende steun aan Rijswijks Museum, de Bibliotheek aan de Vliet en de activiteiten op het gebied van culturele vorming, cultuureducatie en talentontwikkeling. Verdere uitwerking “Huis van de stad”-idee met ruimten voor kunst en cultuur. Toekomstvisie Rijswijkse Schouwburg, met verbinding “Huis van de stad”. Onderzoek realisering Filmhuis.	Doel: Bijzondere aandacht voor specifieke doelgroepen: amateurkunstenaars en jongeren. <i>Instrumenten:</i> De gemeente blijft de amateurkunst ondersteunen met subsidie. Resultaten van amateurkunst meer laten zien. Een jaarlijks festival voor amateurkunst op het Boogaardplein. Ruimtevrage van jongeren adequaat beantwoorden. Jeugd- en jongerenwerk heeft een rol bij de kunst- en cultuurbeleving van jongeren. Jongeren kennis laten maken met cultuur die ze nog niet kennen. Bevorderen gebruik CJP-pas.	Doel: Samenbrengen en samenwerken: afstemming, efficiency en synergie. <i>Instrumenten:</i> Transparante inventarisatie van vraag en aanbod aan ruimten, alsmede van leegstand. Een gezamenlijk totaalplan voor de culturele infrastructuur: financieel gezond, en met samenwerking tussen instellingen. Gebundelde informatievoorziening/cultuurportal voor informatie en reportages. Een Rijswijks Cultuurplatform voor afstemming en samenwerking. De gemeente treedt op als steller van kaders (beleid, geld), initiator, faciliteerder, subsidiënt, promotor, verbinder, samenbrenger van partijen, verdeler van schaarste, coördinator, penvoerder, en soms als exploitant. Samenwerking zoeken met de regio. Samenwerking zoeken met het bedrijfsleven.
---	---	--

Verantwoording

“Vinden en verbinden” werd in opdracht van het afdelingsbestuur gemaakt door de ‘werkgroep cultuurvisie’ van GroenLinks, afdeling Rijswijk.

Waar in deze nota sprake is van “wij”, wordt de werkgroep bedoeld. “Wij” zijn Arie van den Bor, Peter Gentenaar, Pat Gentenaar-Torley, Marcel Leechburch Auwers, Elze Siegerist, Winfried Smith, Marieke Vos, Willem Vroege (penvoerder) en David van Zelm van Eldik.

Verantwoording illustraties:

Voorblad: Peter Gentenaar, *“Blue Marble Surf”*.

Peter Gentenaar, kunstenaar te Rijswijk (ZH), won in 2015 met dit werk de Van Ommeren - De Voogt prijs, de jaarlijkse ledenprijs van Pulchri Studio in Den Haag.

Blz. 5-7 Foto's W. Smith (Top in School)

Blz. 8 Foto Romeinse mijlpaal: www.historischeverenigingrijswijk.nl. Foto multi-touch tafel: www.erfgoedopdekaart.nl

Blz. 9 Bron: www.grootrijswijk.nl

Blz. 10 Bronnen: canonrijswijk.nl; deweekkrant.nl

Blz. 11 Tonny Schellekens-Hermans, *“Waar natuur en cultuur elkaar ontmoeten”* (locatie: Broekpolder/Laan van Hoornwijk).

Bron: nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_beelden_in_Rijswijk

Blz. 12 Bron: ovmak.nl

Blz. 15 Bron: www.galerie-arti-shock.nl

Blz. 16 Bron: www.cjp.nl

Blz. 17 Bron: rijswijk.seniorweb.nl

Blz. 18 Bronnen: amateurspalet.nl; www.rijswijk.nl

Blz. 19 Bron: www.rijswijk2030.nl

Blz. 20 Bron: www.detheaterstraat.nl

Blz. 22 Alex Vermeulen, *“States of humanity”* (locatie: Boogaardplein). Bron: nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_beelden_in_Rijswijk

Blz. 24 Bronnen: weesp.serc.nl; www.cultuurme.nu.